

Poslední stavitel chrámu sv. Víta

V září roku 1929 byl dostavěn korunovační chrám českých králů *ČBL 20/9 194*

Léta Páně 1344 položil základní kámen k chrámu sv. Víta na Pražském hradě stavitel Matyáš z Arrasu, povoláný do Prahy z francouzského Avignonu českým králem a císařem Karlem IV.

O 585 let později, v létě roku 1929, dokončil tuto nejvýznamnější českou církevní stavbu poslední stavitel chrámu sv. Víta architekt a malíř František Xaver Mergold.

Zvědavý kluk

Kdo vlastně byl F. X. Margold, jehož potkala taková cesta? Pocházel z Chotěšova, malého městečka západně od Plzně. Jako školák se přátelil se starým chotěšovským zedníkem Šimonem Koppem, s nímž společně prolézal kdejaký kout a sklep klášterních budov. Snad někde tady vznikla pozdější Margoldova láska ke kameni a historickým stavbám. O něco později si našel dalšího dospělého přítele. Byl jím francouzský malíř Jules Ruinart de Brimont. V budově staré chotěšovské prelatury měl dočasný ateliér. Tady restauroval a maloval obrazy pro řeholnice Řádu Navštívení P. Marie, více známé jako selesiánky. De Brimont rozpoznal výrazný talent zvědavého kluka, jehož měl neustále v patách a tak ho zasvětil do tajů kreslířského a malířského umění.

Když školák F. X. Margold ukončil obecnou školu, zemřel mu otec a matka se s dětmi přestěhovala do Plzně. Tady mladý Margold vystudoval reálku a potom i vyšší prů-

myslovou školu stavební. Ve volných chvílích se potuloval starou Plzní, zakresloval si zajímavé stavby i jejich méně obvyklé detaily. Ani netušil, že si tím kreslí své osudové štěstí.

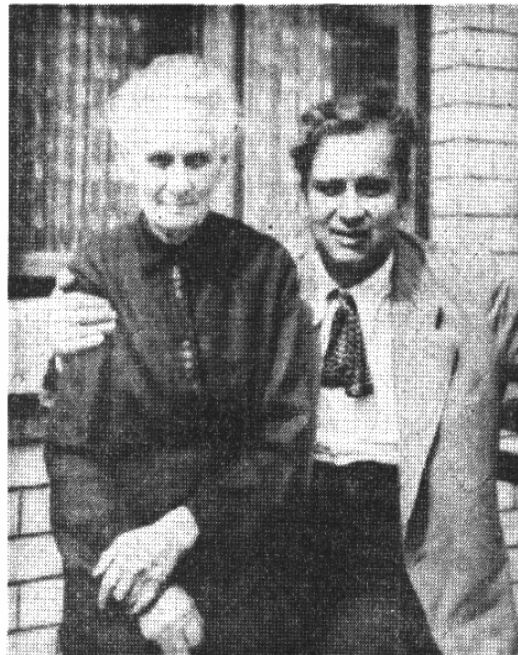
V té době restauroval stavitel chrámu sv. Víta v Praze architekt Kamil Hilbert v Plzni děkanský kostel sv. Bartoloměje. Když spatřil na výstavě kresby a obrazy Margolda, nabídl mu práci ve své pražské stavební kanceláři.

Stavitelem z vášně

Chrám sv. Víta a Pražský hrad, to byl pro Margolda svět, jaký potřeboval k životu. Všechno tu dýchalo tajuplností minulých století, každý kámen byl památkou. Netrvalo dlouho a Margold důvěrně znal v rozestavěném chrámu kde co. Prálo mu štěstí i když v roce 1915 narukoval na vojnu. Místo na frontu ho odkomandovali do Vídně jako pomocníka švýcarského sochaře Ratzera. Ten si čilého a schopného asistenta oblíbil a umožnil mu návštěvu přednášek o architektuře na vídeňské Akademii výtvarných umění.

Po válce se Margold vrátil zpět ke Kamilu Hilbertovi a ten jej už v následujícím roce jmenoval svým zástupcem. Když pak Hilbert roku 1924 vážně onemocněl, ustanovila Jednota pro dostavění chrámu sv. Víta Margolda hlavním stavitelem. Důvěru nezklamal. Stavbu chrámu perfektně dokončil v požadované lhůtě.

Během dostavby našel hroby prvních stavitelů chrámu – Matyáše z Arrasu a Pet-

František Xaver Margold se svojí maminkou, jak je vyfotografovala paní Zdenka Margoldová.

ra Parléře, odkryl zbytky románské baziliky, úspěšně přemístil dvojitou Wohlmutovu hudební kruchtu ze 16. století k severní chrámové lodi, postaral se o restaurování oltáře sv. Zikmunda, atd. Zasloužil se o víc, než co bylo jeho pracovní povinností. To proto, že pro něj práce nebyla pouhým zaměstnáním, ale téměř vášní.

Mistr akvarelů

Po ukončení stavby chrámu sv. Víta přeřadilo ministerstvo školství Margolda v roce 1933 do státního fotografického ústavu, kde se zabýval proměřováním a kreslením plánů historických částí měst a staveb. O rok později

se Margold stal vedoucím průzkumu a projektantem staroslavného Karolina. Odtud také v roce 1945 odešel do důchodu.

Druhou Margoldovou láskou bylo malování a doménou pak akvarely. Nejčastějším námětem byl z pochopitelných důvodů chrám sv. Víta a jeho interiéry, dále Pražský hrad. Namaloval spoustu obrazů s pohledy na Prahu, na historické stavby měst Tábora, Volyně, Kutné Hory i jiných.

Margold a Weis

Pro Jihočechy budou asi nejzajímavější akvarely a dokumentární kresby F. X. Margolda ke stěžejnímu dílu

hudebního skladatele Karla Weise Jižní Čechy a Šumava v písni. Weis věnoval třináctý svazek tohoto díla svému příteli s dovětkem: "Mému drahému Margoldíkovi, vždy pohotovému spolupracovníku." Když se Weis s Margoldem poprvé setkal, byl jeho originalitou nadšen, ačkoliv sám svým fořtovským ovousatělým zjevem nebyl o nic méně zajímavý. Margold svojí osmahlou, hladce vyholenou tváří, jen po stranách lemovanou krátkými kotleta-mi, svým velkým černým kloboukem, tmavým sametovým sáčkem a kostkovanými rajtkami, vsunutými do holínek, připomínal Weisovi, jak sám napsal, španělského granda, nebo ještě spíš zápasníka s býky.

Weis a manželé Margoldovi často společně navštívili jižní Čechy. Při takových cestách je občas potkalo i nějaké to překvapení. Tak ve Veselí nad Lužnicí žil starý písmák Gustav Machoň. Výrazná, starojihočeská postava. Proto si Weis pozval Margolda, aby mu písmáka namaloval. Děda, když se dozvěděl, že ho bude malovat "pražskej vázenej malíř", neváhal. Dal se oholit, ostříhat, koupil si nové šaty. Když pak Weis a Margold přijeli, měli "po parádě". Přesto Margold dědu namaloval.

Přátelství obou osobností trvalo až do Weisovy smrti roku 1944. F. X. Margold přežil svého muzikantského přítele o 23 let. Zemřel 16. října 1967 ve věku 80 let.

Jaroslav RIEDL
Foto archiv autora